

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Krenka, Ph.D., a soudců JUDr. PhDr. Filipa Havrdy a JUDr. Moniky Vackové ve věci

žalobců: **a) STRABAG a. s.**, identifikační číslo 60838744
sídlem Kačírkova 982/4, 158 00 Praha
zastoupený advokátem Dr. Josefem Černohlávkem
sídlem Jungmannova 31/23, 110 00 Praha 1

b) Metrostav Infrastructure a.s., identifikační číslo 24204005
sídlem Koželužská 2246/5, 180 00 Praha 8
zastoupený advokátem Mgr. Janem Pechmanem
sídlem Kaizlovy sady 434/13, 186 00 Praha 8

c) Skanska a.s., identifikační číslo 26271303
sídlem Křižíkova 682/34a, 180 00 Praha 8
zastoupený advokátem JUDr. Pavlem Dejlem, LL. M., Ph.D.
sídlem Jungmannova 745/24, 110 00 Praha 1

proti
žalovanému: **Ředitelství silnic a dálnic ČR**, identifikační číslo 65993390
sídlem Na Pankráci 546/56, 145 05 Praha 4
zastoupenému advokátem JUDr. Janem Nemanským
sídlem Těšnov 1059/1, 110 00 Praha 1

o zaplacení 674 446,14 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 11. 2020, č. j. 6 Cm 61/2014-211

takto:

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 11. 2020, č. j. 6 Cm 61/2014-211, se potvrzuje.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobcům náhradu nákladů odvolacího řízení, a to každému ze žalobců 27 394 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejich právních zástupců.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem Městského soudu v Praze (dále jen „soud prvního stupně“) ze dne 11. 11. 2020, č. j. 6 Cm 61/2014-211, byla žalovanému stanovena povinnost zaplatit žalobcům oprávněným společně a nerozdílně částku 674 446,14 Kč se zákonným úrokem z prodlení z částky 602 475,54 Kč od 12. 8. 2014 do zaplacení (výrok I.) a dále každému ze žalobců stanovenou náhradu nákladů řízení (výroky II., III. a IV.).
2. Soud prvního stupně takto rozhodl o žalobě (poté, co bylo řízení do částky 468 762,56 Kč s příslušenstvím již pravomocně ukončeno), kterou se žalobci domáhali sjednané smluvní pokuty a kapitalizovaných zákonných úroků z prodlení vzniklých v souvislosti s pozdní úhradou jimi vystavených faktur. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobci v postavení zhotovitelů, členů sdružení, uzavřeli s žalovaným dne 6. 4. 2009 smlouvu o dílo, jejíž nedílnou součástí byly Všeobecné obchodní podmínky (dále jen „VOP“) a Zvláštní obchodní podmínky (dále jen „ZOP“) koncipované jako speciální ustanovení odchyloující se od VOP. Po provedeném dokazování pak soud prvního stupně uzavřel, že faktura č. 1091580020 ze dne 31. 5. 2010 byla doručena správci stavby dne 7. 6. 2010, její splatnost nastala dne 6. 8. 2010, zaplacená byla dne 26. 8. 2010, a nárok na zaplacení smluvní pokuty za požadované období prodlení od 19. 8. 2010 do 26. 8. 2010 ve výši 432 996,37 Kč je dán. Faktura č. 1091580023 ze dne 30. 6. 2010 byla doručena správci stavby dne 2. 7. 2010, její splatnost nastala dne 31. 8. 2010 a zaplacená byla dne 2. 9. 2010. Nárok na zaplacení smluvní pokuty je tak důvodný ve výši 169 479,17 Kč za období od 1. 9. 2010 do 2. 9. 2010 a za stejné období shledal důvodný i nárok na zaplacení zákonných úroků z prodlení ve výši 71 970,60 Kč. Soud prvního stupně uzavřel, že přestože není dokument s názvem „Potvrzení dílčí platby“ v obchodních podmínkách nikde přímo definován, je z jeho názvu zřejmé, co má být jeho obsahem, tedy projev vůle správce stavby ve vztahu k žalovanému jakožto objednateli. Podmínky splatnosti faktur vystavených žalobci byly splněny, žalobci vystavili faktury (krycí listy) na formulářích žalovaného, fakturované částky potvrdil správce stavby k proplacení jakožto dílčí platby a žalovaný následně provedl, byť opožděně, úhrady předmětných faktur. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud prvního stupně v souladu se zásadou úspěchu ve věci.
3. Proti tomuto rozsudku podal včasné odvolání žalovaný. Nesouhlasí s právním posouzením VOP ve znění ZOP soudem prvního stupně. Závěr soudu prvního stupně ve vztahu k dokumentu Potvrzení dílčí platby je nesprávný a krycí list faktury ho nepředstavuje a ani představovat dle článku 1.1.4.7 VOP nemůže, když toto ustanovení je třeba vykládat v souladu s článkem 1.1.4.12 VOP. Krycí list faktury představuje souhlas správce stavby s údaji uvedenými na faktuře a s jejími přílohami, avšak nenahrazuje Potvrzení dílčí platby. Přestože není přesně definováno, jak má Potvrzení dílčí platby vypadat, z článku 14.6 VOP jednoznačně vyplývá, že se musí jednat o separátní dokument, a to i v návaznosti na článek 14.7 písm. b) VOP. Závěr soudu prvního stupně, že Potvrzení dílčí platby lze nahradit jakýmkoliv jiným dokumentem, je překvapivý, když soud uvedená ustanovení VOP sám cituje. Potvrzení dílčí platby je dokument, který dává právo zhotovitelům, po jeho vydání správcem stavby, vystavit faktury, a logicky tak za něj nemůže

být považována součástí dokumentu, který mohl být vystaven dle VOP až po jeho vydání. Pokud neexistovalo právo žalobců na zaplacení ceny části díla, nebyli oprávněni vystavit výzvu k platbě, kterou faktura fakticky představuje a jejíž součástí je krycí list. Potvrzení dílčí platby je třeba v souladu se soudní praxí považovat za další smluvně sjednanou podmínku pro vznik nároku na zaplacení ceny díla. Pro vznik práva žalobců na úhradu ceny díla a současně tím pro vznik práva na vystavení faktur je dle VOP třeba splnit dvě podmínky, a to doložit doklady nezbytné pro vydání Potvrzení dílčí platby a vydání Potvrzení dílčí platby. Teprve poté, mohou žalobci dle VOP vystavit fakturu. Pokud žalovaný některý z dokumentů dle VOP nevyžadoval, neznamená to, že by povinnost stanovená VOP zanikla. Pokud žalobci vystavovali své faktury dříve, než jim na jejich vystavení vznikl nárok, činili tak výlučně na své riziko, které jim muselo být známo a nemohli legitimně spoléhat na to, že žalovaný bude neustále akceptovat postup žalobců v rozporu s VOP. Smluvní podmínka povinnosti vystavení Potvrzení dílčí platby byla součástí smlouvy na plnění veřejné zakázky po celou dobu jejího trvání a nikdy nebyla změněna. Pokud soud prvního stupně dovozuje, že podpisem krycího listu žalovaný projevil vůli uznat ho za Potvrzení dílčí platby, tak jde o výklad zcela v rozporu se smyslem a účelem VOP a argumentací žalovaného. Ten je veřejným zadavatelem, hospodář s veřejnými prostředky a žalobci nemohli legitimně očekávat, že se bude chovat v rozporu s VOP a právními předpisy. Každá změna smlouva na plnění veřejné zakázky je možná pouze za velmi přísných zákonných podmínek, což je skutečnost žalobcům známá a nemohli očekávat, že by žalovaný projevil vůli jiným způsobem, než dle VOP, nebo dle právní úpravy upravující oblast veřejných zakázek. Vůle smluvních stran nemůže být vyložena (i s ohledem na odkazovanou judikaturu) jinak, než že žalovaný měl v úmyslu postupovat se smlouvou, protože jinak postupovat nemohl. Žalovaný se nedostal a ani nemohl dostat do prodlení s placením nároku, který žalobcům nevznikl. Soud prvního stupně rovněž přehlédl kontext právní úpravy zadávání veřejných zakázek. Žalovaný navrhl, aby byl rozsudek soudu prvního stupně změněn a žaloba byla zamítnuta, případně byl zrušen a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

4. Žalobci ve vyjádření k podanému odvolání připomínají další řízení ukončená rozhodnutími dovolacího soudu ze dne 5. 11. 2018, sp. zn. 32 Cdo 3057/2018, ze dne 24. 8. 2020, sp. zn. 32 Cdo 874/2020 a ze dne 27. 10. 2020, sp. zn. 32 Cdo 1605/2020, když při výkladu těchto rozhodnutí a rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, která jim předcházela, není pro vznik nároku žalobců na zaplacení ceny díla nutné dokládat speciální dokument označený jako Potvrzení dílčí platby, jak účelově a v rozporu se smlouvou a zavedenou praxí stran činí žalovaný, který ani v žádném z těchto sporů nikdy takový speciální dokument nevydal. Předmětem řízení jsou nároky z titulu prodlení žalovaného se zaplacením části smluvní ceny stavebního díla, které žalobci řádně provedli a v souladu se smlouvou o dílo žalovanému doložili a vyúčtovali. Žalovaný částky uplatněné fakturami nerozpíroval, uhradil, a tedy uznal existenci předmětných dlužných částek. Faktury vycházejí z informačního systému užívaného žalovaným a jsou výsledkem předcházejícího předkládání a schvalování dokumentace a komunikace mezi zhotovitelem a objednatelem. Žalovaný po celou dobu trvání smluvního vztahu a ani v průběhu tohoto řízení nikdy netvrdil, že by v rámci realizace díla kdykoliv podmiňoval fakturaci či dokonce placení dílčích faktur vystavením speciální listiny výslovně označené jako Potvrzení dílčí platby. Potvrzení dílčí platby je navíc dle článku 14.6 VOP jednáním správce stavby vůči objednateli, nikoli zhotovitelům a žalovaný ani netvrdí, že by speciální listina s tímto označením, byť týkající se jiné části díla, někdy existovala. Tvzení žalovaného v soudním řízení, že jako státní příspěvková organizace plnil dobrovolně a bez příslušného právního titulu po celou dobu trvání smluvního vztahu, je absurdní a zjevně účelové. Žalobci se ztotožňují se závěrem soudu s ohledem na články 14.6, 1.1.4.7 a 1.1.4.12 VOP, že za Potvrzení dílčí platby lze považovat i potvrzení správce stavby obsažené na jiném dokumentu než na dokumentu označeném výslovně jako Potvrzení dílčí platby. Na spodním okraji každého z krycích listů je výslovně uvedeno: „*Potvrzuje částku faktury k proplacení v hodnotě...*“ a podpis správce stavby určeného žalovaným. Tato listina tedy obsahuje právní jednání

správce stavby, jímž je potvrzen nárok zhotovitele na proplacení příslušných částek, jak správně uzavřel soud prvního stupně. Pokud jde o projev vůle, tak je namístě posoudit, zda chování všech smluvních stran v rámci realizace smluvního vztahu odpovídala standardnímu a rozumnému jednání a zda tak mohly smluvní strany dospět k žádoucímu důsledku v oblasti jejich soukromých práv. Účelový a formalistický přístup žalovaného nemůže požívat právní ochrany, když žalovaný se omezuje na negaci, aniž by přdestřel vlastní verzi toho, jak mělo být postupováno, zda tak bylo obvykle postupováno a zda žalovaný v souladu se svým novým výkladem VOP při realizaci vztahu skutečně postupoval. Oproti tomu výklad žalobců není v rozporu se smlouvou o dílo ani příslušnými veřejnoprávními předpisy. Žalobci shrnuli, že vystavili faktury (krycí listy) na formulářích žalovaného, správce stavby je potvrdil jakožto dílčí platby a žalovaný provedl jejich úhradu. Navrhli, aby byl rozsudek soudu prvního stupně jako správný potvrzen.

5. Vrchní soud v Praze, jako soud odvolací, přezkoumal napadené rozhodnutí dle § 212 a § 212a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“) a dospěl k závěru, že odvolání žalovaného není opodstatněné.
6. V dané věci již byly soudy rozhodovány. Rozsudkem soudu prvního stupně ze dne 7. 11. 2018, č. j. 6 Cm 61/2014-70, byla žalovanému stanovena povinnost zaplatit žalobcům 674 446,14 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení z částky 602 475,54 Kč od 12. 8. 2014 do zaplacení a co částky 468 762,56 Kč s příslušenstvím, představujícím požadovanou smluvní pokutu a úrok z prodlení za pozdní úhradu faktury č. 1091580047 v plném rozsahu a smluvní pokutu a úrok z prodlení požadované za pozdní úhradu faktury č. 1091580023 v rozsahu dvou dnů, byla žaloba zamítnuta. V rozsahu, v němž bylo žalobě vyhověno, byl k odvolání žalovaného tento rozsudek potvrzen rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 12. 2019, č. j. 4 Cmo 2/2019-103. Soudy obou stupňů shodně uzavřely, že za Potvrzení dílčí platby lze považovat zjišťovací protokoly o provedených pracích odsouhlasené žalovaným, které byly připojeny ke všem fakturám. Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 3. 6. 2020, č. j. 32 Cdo 1126/2020-150, byla shora uvedená rozhodnutí, pokud jimi bylo žalobě vyhověno, zrušena. Dovolací soud odkázal na článek 14.6 VOP ve znění ZOP, dle něhož Potvrzení dílčí platby vydává správce stavby a uzavřel, že projev vůle správce stavby spočívající ve vyhotovení Potvrzení dílčí platby nelze ani na základě výkladu podle § 35 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění platném do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“), a § 266 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění platném do 31. 12. 2013 (dále jen „obch. zák.“) zaměnit za projev vůle zhotovitele nebo jej projevem vůle zhotovitele nahradit, na čemž nemůže nic změnit ani skutečnost, že správcem stavby byla Správa Karlovy Vary, tedy jeden z útvarů zadavatele (žalovaného).
7. Předně je třeba uvést, že soud prvního stupně zjistil skutkový stav úplně a přesně, v rozsahu dostatečném pro učinění správného právního závěru. Závěr o skutkovém stavu věci, zjištěný soudem prvního stupně (na který odvolací soud pro stručnost pouze odkazuje), nedoznal změn ani v řízení odvolacím, a to ani po částečném zopakování dokazování předmětnými fakturami (krycími listy).
8. Kromě řádně a dostatečně zjištěného skutkového stavu se odvolací soud rovněž v podstatných ohledech ztotožňuje s právním posouzením věci soudem prvního stupně, který při výkladu VOP ve znění ZOP postupoval v souladu s výkladovými pravidly obsaženými v § 35 odst. 2 obč. zák. a § 266 obch. zák.
9. Předmětem sporu mezi účastníky byla v podstatě pouze otázka povahy dokumentu nazývaného Potvrzení dílčí platby, když na jejím řešení závisí, zda došlo ke vzniku nároku žalobců na dílčí plnění a zda se žalovaný dostal do prodlení.
10. Podle článku 1.1.4.7 VOP „Potvrzení dílčí platby“ znamená potvrzení nároku na dílčí platbu vydané podle kapitoly 14 (Cena díla a platby), jiné než Potvrzení konečné platby.

11. Podle článku 1.1.4.12 VOP ve znění ZOP „Prohlášení“ znamená prohlášení předávané zhotovitelem jako součást žádosti o potvrzení platby podle kapitoly 14 (Cena díla a platby), jeho součástí je faktura (tzn. daňový doklad).
12. Podle věty první článku 14.3 VOP ve znění ZOP zhotovitel předá správci stavby v šesti kopiích Prohlášení po ukončení každého měsíce, ve formě schválené správcem stavby, v němž podrobně doloží částky, o nichž se domnívá, že na ně má nárok, spolu s podpůrnými dokumenty.
13. Podle odstavce prvního článku 14.6 VOP ve znění ZOP žádná částka nebude potvrzena ani vyplacena, dokud objednatel neobdrží a neschválí záruku za provedení díla. Potom správce stavby do 28 dnů po obdržení prohlášení a podpůrných dokumentů vydá objednateli Potvrzení dílčí platby, v němž se uvede částka, již správce stavby spravedlivě stanoví jako splatnou, spolu s podpůrnými podrobnostmi.
14. Mezi účastníky nebylo sporné, že VOP ve znění ZOP přesně nedefinují, jak má Potvrzení dílčí platby vypadat. Výkladová pravidla obsažená v § 35 odst. 2 obč. zák. a § 266 obch. zák. ukládají úkony účastníků zachycené ve smlouvě interpretovat prostředky gramatickými (z hlediska možného významu jednotlivých použitých pojmů), logickými (z hlediska vzájemné návaznosti použitých pojmů) či systematickými (z hlediska řazení pojmů ve struktuře celého právního úkonu). Přihlíží se přitom i ke skutečné vůli stran v okamžiku uzavírání smlouvy pokud není v rozporu s tím, co plyne z jazykového vyjádření úkonu (k tomu obdobně rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 1998, sp. zn. 25 Cdo 1650/98). Otázka určitosti písemného projevu je objektivní kategorií; projev vůle by neměl vzbuzovat důvodné pochybnosti o jeho obsahu ani u osob, které nejsou účastníky daného smluvního vztahu. I zde je možné odkázat na závěry již vyslovené rozhodovací praxí (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2007, sp. zn. 26 Odo 1155/2005).
15. Po zrušení rozhodnutí dovolacím soudem doplnil soud prvního stupně dokazování originály uvedených faktur (krycích listů), přičemž všechny obsahují podpis správce stavby Lukáše Hnízdila jakožto zaměstnance složky žalovaného – ŘSD ČR Správa Karlovy Vary.
16. Z VOP ve znění ZOP skutečně nelze seznat, jak přesně a jakou formu by mělo Potvrzení dílčí platby vypadat, avšak pokud VOP v článku 14. 6 stanoví, že *... správce stavby do 28 dnů po obdržení prohlášení a podpůrných dokumentů vydá objednateli Potvrzení dílčí platby, v němž se uvede částka, již správce stavby spravedlivě stanoví jako splatnou ...* a krycí listy obsahují text podepsaný správcem stavby *„Potvrzuji částku faktury k proplacení v hodnotě ...“*; je zřejmé, že jde o obsahově totožná prohlášení, nadto při dodržení podmínky formuláře schváleného objednatelem (článek 14.3 VOP ve znění ZOP).
17. Tvzení žalovaného, že Potvrzení dílčí platby by mělo být zvláštní listinou, z VOP nevyplývá. Výkladem lze dle ustálené judikatury zjišťovat pouze obsah právního úkonu, nelze jím však projev vůle doplňovat (k tomu shodně rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 1997, sp. zn. 1 Odon 110/97), a tak není možné ani uzavřít, že by nad rámec obchodních podmínek, měla být nějaká zvláštní listina sepisována. Nelze také než upozornit na skutečnost, že žalovaný při jednání soudu prvního stupně dne 19. 9. 2018 (č. 1. 39) uváděl, že Potvrzení dílčí platby není doloženo u žádné z faktur, maximálně u faktury č. 1091580023 by se za toto potvrzení dal považovat podpis správce stavby Lukáše Hnízdila. Je tedy zřejmé, že ani žalovaný si není příliš jist tím, jak by vlastně Potvrzení dílčí platby mělo vypadat.
18. V prostředí veřejných zakázek přistupuje k obecným výkladovým pravidlům ještě zvláštní pravidlo obsažené v § 44 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění platném do 30. 9. 2016, dle kterého jakoukoliv interpretační pochybnost ohledně obsahu zadávací dokumentace je třeba vykládat k tíži zadavatele (k tomu obdobně například rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2009, sp. zn. 2 Afs 87/2008, rozhodnutí Krajského soudu v Brně, ze dne 15. 2. 2010, sp. zn. 62 Ca 51/2008).

19. Pokud nejsou formální náležitosti Potvrzení dílčí platby stanoveny, avšak krycí list obsahuje veškeré jeho obsahové náležitosti předpokládané obchodními podmínkami, žalobcům bylo v průběhu spolupráce účastníků zjevně opakovaně plněno na základě správcem stavby potvrzených krycích listů, předmětné faktury byly zaneseny do účetnictví žalovaného a zaplacený a interpretační pochybnost je třeba vykládat k tíži žalovaného jako zadavatele, pak odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně považuje tyto potvrzené krycí listy za Potvrzení dílčí platby ve smyslu VOP ve znění ZOP.
20. Odvolací soud tedy rozsudek soudu prvního stupně ze shora uvedených důvodů dle § 219 o. s. ř. potvrdil, a to včetně správných nákladových výroků.
21. O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto dle § 224 odst. 1 o. s. ř., § 142 odst. 1 o. s. ř., když žalobci byli v odvolacím řízení zcela úspěšní a náleží jim tak plná náhrada nákladů odvolacího řízení. Přiznané náklady představují u každého ze žalobců mimosmluvní odměna za dva úkony právní služby po 11 020 Kč dle § 7 bod 6, § 11 odst. 1 písm. g) a k) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „AT“), které představují vyjádření k odvolání a účast na jednání odvolacího soudu, dále 2 náhrady hotových výdajů po 300 Kč dle § 13 AT a náhrada DPH, když právní zástupci všech žalobců jsou jejími plátcí. Celkem tak výše nákladů odvolacího řízení přiznaných každému z úspěšných žalobců činí po zaokrouhlení 27 394 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí nelze podat odvolání.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení, při splnění podmínek uvedených v ustanovení § 236 – 239 o. s. ř. Nejvyššímu soudu prostřednictvím Městského soudu v Praze.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může se oprávněný domáhat výkonu rozhodnutí.

Praha 14. června 2022

JUDr. Michal Krenk, Ph.D. v. r.
předseda senátu